

autem non peccavit emendo, quia intelligitur suam vexationem redemisse. Jus autem parronatus per se vendi non potest, nec in feudum dari: sed transit cum villa qua venditur, vel conceditur. Jus autem spirituale accipiendi decimas non conceditur laicis, sed tantummodo res temporales; quæ nomine decimæ dantur, ut supra dictum est (quæst. LXXXVII. art. 3.) Circa collationem vero beneficiorum sciendum est, quod si Episcopus antequam beneficium alicui conferat, ob aliquam causam ordinaverit aliquid subtrahendum de fructibus beneficii conferendi, & in pios usus expendendum, non est illicitum: si vero ab eo cui beneficium confertur, requiritur aliquid sibi exhiberi de fructibus illius beneficii; idem est ac si aliquid munus ab eo exigeret, & non caret vitio simoniae.

ARTICULUS V. 333

Utrum licet spiritualia dare pro munere quod est ab obsequio vel à lingua.

IV. dist. XXV. quæst. 111. art. 3.

AD quintum sic proceditur. Videtur quod liceat spiritualia dare pro munere quod est ab obsequio, vel à lingua. Dicit enim Gregorius in Registro (Lib. II. epist. XVII. in princ.) *Ecclesiasticis utilitatibus deservientes, ecclesiastica dignum est remuneratione gaudere.* Sed deservire ecclesiasticis utilitatibus pertinet ad munus ab obsequio. Ergo videtur quod licitum sit pro obsequio accepto ecclesiastica beneficia largiri.

2. Præterea. Sicut carnalis videtur esse intentio, si quis alicui det beneficium ecclesiasticum pro suscepto servitio, ita etiam si quis det intuitu consanguinitatis. Sed hoc non videtur esse simoniacum: quia non est sibi emptio, vel venditio. Ergo nec primum.

3. Præterea. Id quod solum ad preces alicujus fit, gratis fieri videtur; & ita non videtur locum habere simonia, quæ in emptione, vel venditione consistit. Sed munus à lingua intelligitur, si quis ad preces alicujus ecclesiasticum beneficium conferat. Ergo non est simoniacum.

4. Præterea. Hypocritæ spiritualia opera faciunt, ut laudem humanam consequantur; quæ ad munus linguæ pertinere videtur: nec tamen hypocritæ dicuntur simoniaci. Non ergo per munus à lingua simonia contrahitur.

Sed contra est quod Urbanus II. Papa dicit (epist. XVII. ad Lucium rom. 10. Concilia & habet. cap. *Salvator*, 1. quæst. 111.) *Quisquis res ecclesiasticas non ad quod instituta sunt, sed ad propria lucra munere lingue, vel indebiti obsequii, vel pecunie largitur, vel adipsitur, simoniacus est.*

Respondet dicendum, quod, sicut supra dictum est art. 2. hujus quæst. non bene pecunia intelligitur cujuscumque pretium quod pecunia mensurari potest. Manifestum est autem quod, obsequium hominis ad aliquam utilitatem ordinatur, quæ potest pretio pecunie æstimari: unde & pecuniaria mercede ministri conducuntur. Et ideo idem est quod aliquis det rem spirituales pro aliquo obsequio temporali exhibito, vel exhibendo ac si daret pro pecunia data, vel promissa, qua illud obsequium æstimari posset. Similiter etiam quod aliquis satisfaciat precibus alicujus ad temporalem gratiam querendam, ordinatur ad aliquam utilitatem, quæ potest pecunie pretio æstimari.

Et ideo, sicut contrahitur simonia accipiendo pecuniam, vel quamlibet aliam rem exteriorem (quod pertinet ad munus à manu) ita etiam contrahitur per munus à lingua, vel ab obsequio.

Ad primum ergo dicendum, quod si aliquis clericus alicui prælato impendat obsequium honestum, & ad spiritualia ordinatum (puta ad Ecclesiæ utilitatem, vel ministrorum ejus auxilium) ex ipsa devotione obsequii redditur dignus ecclesiastico beneficio, sicut & propter alia bona opera: unde non intelligitur esse munus ab obsequio; & in hoc casu loquitur Gregorius. Si vero sit inhonestum obsequium, vel ad carnalia ordinatum (puta quia servitit prælato ad utilitatem consanguineorum suorum, vel patri-monii sui, vel ad aliquid hujusmodi) erit munus ab obsequio; & est simoniacum.

Ad secundum dicendum, quod si aliquis alicui spirituale alicui conferat gratis propter consanguinitatem, vel quamcumque carnalem affectionem, est quidem illicita, & carnalis collatio; non tamen simoniaca, quia nihil sibi accipitur: unde hoc non pertinet ad contractum emptio-nis, & venditionis, in quo fundatur simonia. Si tamen aliquis det beneficium ecclesiasticum alicui hoc pacto, vel intentione, ut exinde suis consanguineis provideat, est manifesta simonia.

Ad tertium dicendum, quod munus à lingua dicitur vel ipsa laus pertinet ad favorem humanum, qui sub pretio cadit, vel etiam preces, ex quibus acquiritur favor humanus, vel contrarium evitatur. Et ideo, si aliquis principaliter ad hoc intendit, si-

moniam committit. Videtur autem ad hoc principaliter intendere qui preces pro indigno porrectas exaudit: unde ipsum factum est simoniacum. Si autem preces pro digno porrigantur, ipsum factum non est simoniacum, quia subest debita causa, ex qua illi pro quo preces porriguntur, spirituale aliquid confertur. Tamen potest esse simonia in intentione, si non attendatur ad dignitatem personæ, sed ad favorem humanum. Si vero aliquis pro se rogat, ut obtineat curam animarum, ex ipsa præsumptione redditur indignus; & sic preces sunt pro indigno. Licite tamen potest aliquis, si sit indigens, pro se beneficium ecclesiasticum petere sine curam animarum.

Ad quartum dicendum, quod hypocrita non dat aliquid spirituale propter laudem, sed solum demonstrat, & simulando magis fortive surripit laudem humanam quam emat. Unde non videtur pertinere ad vitium simoniae.

ARTICULUS VI. 334

Utrum sit conveniens simoniaci poena ut privetur eo quod per simoniam acquisivit.

IV. dist. XXV. quæst. 111. art. 3. quæst. 1. ad 2. in principio.

AD sextum sic proceditur. Videtur quod non sit conveniens simoniaci poena ut privetur eo quod per simoniam acquisivit. Simonia enim committitur ex eo quod alicuius muneris interventu spiritualia acquiruntur. Sed quedam sunt spiritualia, quæ semel adeptæ non possunt amitti, sicut omnes characteres qui per aliquam consecrationem imprimuntur. Ergo non est conveniens poena, ut quis privetur eo quod simoniace acquisivit.

2. Præterea. Contingit quandoque quod ille qui est Episcopatum per simoniam adeptus, præcipiat subdito ut ab eo recipiat Ordines; & videtur quod ei debeat obedire, quamdiu ab Ecclesia toleratur. Sed nullus debet aliquid recipere ab eo qui non habet potestatem conferendi. Ergo Episcopus non amittit episcopalem potestatem, si eam simoniace acquisivit.

3. Præterea. Nullus debet puniri pro eo quod non est factum eo sciente, & volente: quia poena debetur peccato, quod est voluntarium, ut ex supra dictis patet (1. 2. quæst. LXXIV. art. 1. & 2.) Contingit au-

tem quandoque quod aliquis simoniace consequitur aliquid spirituale procurantibus aliis, eo nesciente, & nolente. Ergo non debet puniri per privationem ejus quod ei collatum est.

4. Præterea. Nullus debet reportare commo-dum de suo peccato. Sed si ille qui consecutus est beneficium ecclesiasticum per simoniam, restitueret quod percepit, quandoque hoc redundaret in utilitatem eorum qui fuerunt simoniæ participes; puta quando prælatus, & totum collegium in simoniam consensit. Ergo non semper est restituendum quod per simoniam acquiritur.

5. Præterea. Quandoque aliquis per simoniam in aliquo monasterio recipitur, & votum solemne sibi facit profutendo. Sed nullus debet absolvi ab obligatione voti propter culpam commissam. Ergo non debet monachus, quod simoniace acquisivit, amittere.

6. Præterea. Exterior poena in hoc mundo non infligitur pro interiori motu cordis, de quo solus Dei est iudicare. Sed simonia committitur ex sola intentione, vel voluntate: unde & per voluntatem definitur, ut dictum est (art. 1. huj. quæst.) Ergo non debet semper aliquis privari eo quod simoniace acquisivit.

7. Præterea. Multo majus est promoveri ad majora quam in susceptis permanere. Sed, quandoque simoniaci ex dispensatione promoventur ad majora. Ergo non semper debent susceptis privari.

Sed contra est quod dicitur 1. quæst. 1. cap. Si quis Episcopus (ex Concilio Chalcedo. cap. 11.) *Qui ordinatus est simoniace, nihil ex ordinatione, vel promotione, que est per negotiationem facta, proficiat; sed sit alienus à dignitate, vel sollicitudine quam pecunia acquisivit.*

Respondet dicendum, quod nullus potest licite retinere id quod contra voluntatem domini acquisivit: puta si aliquis dispensator de rebus domini sui daret alicui contra voluntatem; & ordinationem domini sui, ille qui acciperet, licite retinere non posset. Dominus autem, cujus Ecclesiarum prælati sunt dispensatores, & ministri, ordinavit ut spiritualia gratis darentur, secundum illud Matth. x. 8. *Gratis accepistis, gratis date.*

Et ideo qui muneris interventu spiritualia quæcumque acquirunt, ea licite retinere non possunt. Insuper autem simoniaci tam vendentes quam ementes spiritualia, aut etiam mediatores aliis penis puniuntur; scilicet infamia, & depositione, si sint clerici; & excommunicatione, si sint laici, ut habetur 1. quæst. 1. cap. Si quis Episcopus.

Ad primum ergo dicendum, quod ille qui simoniace recipit sacrum ordinem, re-

Respondeo dicendum, quod, sicut sacramenta dicuntur spiritualia, quia spirituales conferunt gratiam; ita etiam quedam alia dicuntur spiritualia; quia ex spirituali gratia procedunt; & ad eam disponunt: que tamen pro hominum ministerium exhibentur, quos oportet a populo sustentari, cui spiritualia administrant, secundum illud I. ad Corinth. 1x. 7. *Qui militat suis stipendiis unquam? ... Qui paciscit gregem, & de lacte gregis non manducatur?*

Et ideo vendere quod spirituale est in huiusmodi actibus, aut emere, simoniacum est. Sed accipere, aut dare aliquid pro sustentatione ministrantium spiritualia, secundum ordinationem Ecclesie, & consuetudinem approbatam, licitum est; ita tamen quod deest intentio emptiois, vel venditionis, & quod ab invitis non exigatur per spiritualium subtractionem, quæ sunt exhibenda: hoc enim haberet quandam venditionis speciem.

Gratis tamen spiritualibus prius exhibitis licite possunt statui, & consuete oblationes, & quicunque illi proventus exigi a nolentibus, & valentibus solvere, auctoritate superioris intervenire.

Ad primum ergo dicendum, quod, sicut Hieronymus dicit super Michæam (post med. comm. ad cap. 111.) munera quedam sponte exhibebantur bonis prophetis ad sustentationem ipsorum, non quasi ad emendum prophetie usum; quem tamen pseudoprophetae retorquebant ad questum.

Ad secundum dicendum, quod illi qui dant elemosinas pauperibus, ut orationum ab ipsis suffragia impetrent, non eo tenore dant, quasi intendentes orationes emere; sed per gratiam beneficentiam pauperum animos provocant ad hoc quod pro eis gratis, & ex caritate orent. Predicantibus etiam temporalia debentur ad sustentationem prædicatorum, non autem ad emendum prædicationis verbum. Unde super illud I. ad Timoth. v. *Qui bene præsentat Presbyteri, &c.* dicit Glossa (Augustini Lib. de Pastore, cap. 11. ad fin.) „Necessitas est accipere unde vivitur, caritatis est præbere: non tamen venale est Evangelium, ut pro his prædicetur: si enim sic vendunt, magnam rem illi vendunt pretio. „ Similiter etiam aliqua temporalia dantur Deum laudantibus in celebratione ecclesiastici officii sive pro vivis, sive pro mortuis, non quasi pretium, sed quasi sustentationis stipendium. Et eo etiam tenore pro processioibus faciendis in aliquo sinere aliquæ elemosinæ recipiuntur. Si autem huiusmodi pacto interveniente fiant, aut etiam cum intentione emptiois, vel vendi-

tionis, simoniacum esset. Unde illicita esset ordinatio, si in aliqua Ecclesia statueretur quod non fieret processio in sinere alicuius, nisi solveret certam pecunie quantitatem: quia per tale statutum præcluderetur via gratis officium pietatis alicuius impendendi. Magis autem licita esset ordinatio, si statueretur, quod omnibus certam elemosinam dantibus talis honor exhiberetur: quia per hoc non præcluderetur via illis exhibendi. Et præterea prima ordinatio habet speciem exactionis; secunda autem habet speciem gratuitæ recompensationis.

Ad tertium dicendum, quod ille cui committitur spiritualis potestas, est officio obligatur ad usum potestatis sibi commissæ in spiritualium dispensatione; & etiam pro sua sustentatione statuta stipendia habet a rectoribus Ecclesie: & ideo si aliquid acciperet pro usu spiritualis potestatis, non intelligeretur locare operas suas, quas ex debito suscepti officii debet impendere, sed intelligeretur vendere ipsum spiritualis gratie usum. Et propter hoc non licet pro quacunque dispensatione aliquid accipere; nec etiam pro hoc quod vices suas committatur; nec etiam pro hoc quod subsidios suos corrigat, vel a corrigendo desistant. Licet tamen eis accipere procuraciones, quando subsidios visitant, non quasi pretium correctionis, sed quasi debitum stipendium. Ille autem qui habet scientiam, & non suscipit cum hoc officium, ex quo obligatur alius usum scientiæ impendere, licite potest pretium suæ doctrinæ, vel consilii accipere, non quasi veritatem, aut scientiam vendens, sed quasi operas suas locans. Si autem ex officio ad hoc teneretur, intelligeretur ipsam vendere veritatem: unde graviter peccaret; sicut patet in illis qui instituuntur in aliquibus Ecclesiis ad docendum clericos Ecclesie, & alios pauperes, pro quo ab Ecclesia beneficium recipiunt; a quibus non licet eis aliquid recipere, nec ad hoc quod doceant, nec ad hoc quod aliqua festa faciant, vel prætermittant.

Ad quartum dicendum, quod pro ingressu monasterii non licet aliquid exigere, vel accipere quasi pretium; licet tamen, si monasterium sit tenue, quod non sufficiat ad tot personas nutriendas, gratis quidem ingressum monasterii exhibere, sed accipere aliquid pro victu personæ quæ in monasterio fuerit recipienda, si ad hoc non sufficiant monasterii opes. Similiter etiam licitum est, si propter devotionem, quam aliquis ad monasterium ostendit, largas elemosinæ faciendi, facilius in monasterio recipiatur: sicut etiam licitum est aliquid ex conventu pro-

vocare ad devotionem monasterii per temporalia beneficia, ut ex hoc inclinetur ad monasterii ingressum; licet non sit licitum ex pacto aliquid dare, vel recipere pro ingressu monasterii, ut habetur 1. quæst. 111. cap. *Quam pio.*

ARTICULUS IV.

332

Utrum sit licitum pecuniam accipere pro his quæ sunt spiritualibus annexa.

Sup. art. 1. ad 6. & 17. dist. xxv. quæst. 111. art. 2. quæst. 3.

AD quartum sic proceditur. Videtur quod licitum sit pecuniam accipere pro his quæ sunt spiritualibus annexa. Omnia enim temporalia videntur spiritualibus annexa: quia temporalia sunt propter spiritualia querenda. Si ergo non licet vendere ea quæ sunt spiritualibus annexa, nihil temporale vendere licebit: quod patet esse falsum.

2. Præterea. Nihil videtur magis esse spiritualibus annexum quam vasa consecrata. Sed calicem licet vendere pro redemptione captivorum, ut Ambrosius dicit (Lib. II. de offic. cap. xxviii.) Ergo licitum est vendere ea quæ sunt spiritualibus annexa.

3. Præterea. Spiritualibus annexa dicuntur jus sepulture, jus patronatus, & jus primogenitiæ secundum antiquos (quia primogeniti ante legem sacerdotis officio fungebantur) & etiam jus accipiendi decimas. Sed Abraham emit ab Ephron speluncam duplicem in sepulturam, ut habetur Gen. xxiii. Jacob autem emit ab Esau jus primogenitiæ, ut habetur Genes. xxv. Jus etiam patronatus transit cum re vendita, & in feudum conceditur: decimæ etiam concessæ sunt quibusdam millibus, & redimi possunt: prædicti etiam in hereditatem retinent sibi ad tempus fructus præbendarum, quas conferunt; cum tamen præbende sint spiritualibus annexæ. Ergo licet emere, & vendere ea quæ sunt spiritualibus annexa.

Sed contra est quod dicit Paschalis Papa & habet. 1. quæst. 111. cap. *Si quis obsecravit* *Quisquis horum alterum vendit, sine quo nec alterum provenit, neutrum in venditione derelinquit. Nul. ut ergo emit Ecclesiam, vel præbendam, vel aliquid ecclesiasticum.*

Respondeo dicendum, quod aliquid potest esse annexum spiritualibus dupliciter. Uno modo sicut ex spiritualibus dependens; sicut

habere beneficia ecclesiastica dicitur spiritualibus annexum, quia non competit nisi habentibus officium clericale: unde huiusmodi nullo modo possunt esse sine spiritualibus. Et propter hoc ea nullo modo vendere licet: quia, eis venditis, intelliguntur etiam spiritualia venditionis subijci.

Quædam autem sunt annexa spiritualibus, in quantum ad spiritualia ordinantur; sicut jus patronatus, quod ordinatur ad præsentandum clericos ad ecclesiastica beneficia; & vasa sacra, quæ ordinantur ad sacramentorum usum: unde huiusmodi non præsupponunt spiritualia, sed magis ea ordine temporis præcedunt. Et ideo aliquo modo vendi possunt, non autem in quantum sunt spiritualibus annexa.

Ad primum ergo dicendum, quod omnia temporalia annectuntur spiritualibus sicut fini: & ideo ipsa eorum temporalia vendere licet; sed ordine eorum ad spiritualia sub venditione cadere non debet.

Ad secundum dicendum, quod etiam vasa sacra sunt spiritualibus annexa sicut fini: & ideo eorum consecratio vendi non potest. Tamen pro necessitate Ecclesie, & pauperum, materia eorum vendi potest, dummodo præmissa oratione prius constringantur: quia post consecrationem non intelliguntur esse vasa sacra, sed purum metallum: unde si ex eadem materia similia vasa iterum integrarentur, indigerent iterum consecratione.

Ad tertium dicendum, quod spelunca duplex, quam Abraham emit in sepulturam, non habetur quod erat terra consecrata ad sepeliendum: & ideo licet ab Abraham terram illam emere ad usum sepulture, ut ibi institueret sepulcrum; sicut etiam nunc licet emere aliquem agrum communem ad instituendum ibi cæmeterium; vel etiam Ecclesiam. Tamen quia apud Gentiles loca sepulture deputata religiosa reputantur, si Ephron pro loco sepulture intendit pretium accipere, peccavit vendens, licet Abraham non peccaverit emens, quia non intendebat emere nisi terram communem: licet enim etiam nunc terram, ubi quondam fuit Ecclesia, vendere, aut emere in casu necessitatis; sicut & de materia sacrorum vasorum dictum est (In solut. præc.) Vel excusatur Abraham, quia in hoc redemit suam vexationem. Quamvis enim Ephron gratis ei sepulturam offerret, perpendit tamen Abraham quod gratis recipere sine ejus offensa non posset. Jus autem primogenitiæ debebatur Jacob ex divina electione, secundum illud Malach. 1. 2. *Jacob dilexi; Esau autem odio habui*: & ideo Esau peccavit primogenitum vendens; Jacob

determinant (cap. *Quæstium*, de rerum permutat. & cap. *Super* de transactionib.) Potest tamen prælatus ex officio suo permutaciones hujusmodi facere pro causa utili, vel necessaria.

Ad sextum dicendum, quod sicut anima vivit secundum seipsum, corpus autem vivit ex unione animæ; ita etiam quedam sunt spiritualia secundum seipsum, sicut sacramenta, & alia hujusmodi: quedam autem dicuntur spiritualia ex hoc quod talibus adherent. Unde 1. quæst. 111. cap. *Si quis obsecris*, dicitur, quod spiritualia sine corporalibus rebus non proficiunt, sicut nec anima sine corpore corporaliter vivit.

Ad septimum dicendum, quod Papa potest incurere vitium simoniæ, sicut & quilibet alius homo. Peccatum enim tanto in aliqua persona est gravius, quanto majorem obtinet locum. Quamvis enim res Ecclesiæ sint ejus ut principalis dispensatoris; non tamen sunt ejus ut domini, & possessoris. Et ideo si reciperet pro aliqua re spirituali pecuniam de redditibus Ecclesiæ alicujus, non caret vitio simoniæ: & similiter etiam posset simoniam committere, recipiendo pecuniam ab aliquo laico non de bonis Ecclesiæ.

ARTICULUS II. 530

Utrum semper sit illicitum pro sacramentis pecuniam dare.

III. dist. xxv. quæst. 111. art. 2. quæst. 1.

AD secundum sic proceditur. Videtur quod non semper sit illicitum pro sacramentis pecuniam dare. Baptismus enim est janua sacramentorum, ut in tertia parte dicitur (quæst. lxxviii. art. 6. & quæst. lxxxi. art. 3.) Sed licet, ut videtur, in aliquo casu dare pecuniam pro baptismo, puta quando sacerdos puerum morientem sine pretio baptizat non vellet. Ergo non semper est illicitum emere, vel vendere sacramenta.

2. Præterea. Maximum sacramentorum est Eucharistia, quæ in Missa consecratur. Sed pro Missis cantandis aliqui sacerdotes præbendam, vel pecuniam accipiunt. Ergo licet multo magis alia sacramenta emere, vel vendere.

3. Præterea. Sacramentum penitentiae est sacramentum necessitatis, quod præcipue in absolutione consistit. Sed quidam absolventes ab excommunicatione pecuniam exigunt. Ergo non semper est illicitum sacramentum emere, vel vendere.

4. Præterea. Consuetudo facit ut non sit peccatum id quod alias peccatum esset, sicut Augustinus dicit (Lib. XXII. cont. Faust.

cap. xlviii. in princ.) quod habere plures uxores, quando mos erat, crimen non erat. Sed apud quosdam est consuetudo quod in consecrationibus Episcoporum, benedictionibus Abbatum, & ordinationibus clericorum pro chrisimate, vel oleo sancto, & aliis hujusmodi aliquid datur. Ergo videtur quod hoc non sit illicitum.

5. Præterea. Contingit quandoque quod aliquis malitiose impedit aliquem vel ab Episcopatu obtinendo, vel ab aliqua alia dignitate. Sed licet unicuique redimere suam vexationem. Ergo licitum videtur in tali casu pecuniam dare pro Episcopatu, vel aliqua alia ecclesiastica dignitate.

6. Præterea. Matrimonium est quoddam sacramentum. Sed quandoque datur pecunia pro matrimonio. Ergo licitum est sacramentum vendere.

Sed contra est quod dicitur 1. quæst. 1. (cap. xix.) *Qui pro pecunia quemquam consecraverit, alienus sit à sacerdotio.*

Respondeo dicendum, quod sacramenta novæ legis sunt maxime spiritualia, in quantum sunt causa spiritualis gratiæ, quæ pretio æstimari non potest; & ejus rationi repugnat quod non gravatur datur. Dispensatur autem sacramenta per Ecclesiæ ministros, quos oportet à populo sustentari, secundum illud Apostoli I. ad Cor. ix. 13. *Nescitis quoniam qui in sacris operantur, quæ de sacrificio sunt, edunt; & qui altari deserunt, cum altari participant?*

Sic ergo dicendum est, quod accipere pecuniam pro spirituali sacramentorum gratia, est crimen simoniæ, quod nulla consuetudine potest excusari: quia consuetudo non præjudicat juri naturali, vel divino. Per pecuniam autem intelligitur omne illud cuius pretium potest pecunia æstimari, ut Philosophus dicit in IV. Ethic. (cap. 1. circ. princ.) Accipere autem aliqua ad sustentationem eorum qui sacramenta Christi ministrant, secundum ordinationem Ecclesiæ, & consuetudines approbatas, non est simonia, neque peccatum. Non enim sumitur tamquam pretium mercedis, sed tamquam stipendium necessitatis. Unde super illud I. ad Tim. vi. *Qui hæc præsumunt Presbyteri &c.* dicit Glossa Augustini (Lib. de Pastorib. cap. 11. in fin.), *Accipiant sustentationem necessitatis à populo, mercedem dispensationis à Domino.*

Ad primum ergo dicendum, quod in casu necessitatis quilibet potest baptizare. Et quia nullo modo est peccandum, pro eodem est habendum, si sacerdos absque pretio baptizare non velit, ac si non esset qui baptizaret. Unde ille qui gerit curam pueri, in tali casu licite potest eum baptizare, vel à quo-

quoque alio facere baptizari. Possent tamen licite aquam à sacerdote emere, quia est purum elementum corporale. Si autem esset adultus qui baptismum desideraret, & immineret mortis periculum, nec sacerdos eum vellet sine pretio baptizare, deberet si posset, per alium baptizare, quod si non posset ad alium habere recursum, nullo modo deberet periculum pro baptismo dare, sed potius absque baptismis decedere. Si preleretur enim et ex baptismis tantis quod ei ex sacramento deesset.

Ad secundum dicendum, quod sacerdos non accipit pecuniam quasi pretium consecrationis Eucharistiæ, aut Missæ decantandæ (hoc enim esset simoniacum;) sed quasi stipendium suæ sustentationis, ut dictum est (in corp.)

Ad tertium dicendum, quod pecunia non exigitur ab eo qui absolvit, quasi pretium absolutionis (hoc enim esset simoniacum;) sed quasi poena culpæ præcedentis, pro qua fuit excommunicatus.

Ad quartum dicendum, quod, sicut dictum est (in corp. art. & 1. 2. quæst. xxvii. art. 3.) consuetudo non præjudicat juri naturali, vel divino, quo simonia prohibetur. Et ideo si aliqua ex consuetudine exigantur quasi pretium rei spiritualis, cum intentione emendi, vel vendendi, est manifeste simonia; & præcipue si ab invito exigantur. Si vero exigantur quasi quedam stipendia per consuetudinem approbata, non est simonia; si tamen desit intentio emendi, vel vendendi, sed intentio referatur ad solam consuetudinis observantiam, & præcipue quando aliquis voluntarie solvit. In his tamen omnibus sollicitudinem approbatam, non est simonia; vel vendendum est quod habet speciem simoniæ, vel cupiditatis, secundum illud Apostoli I. ad Theosal. ult. 22. *Ab omni specie mala abstinete vos.*

Ad quintum dicendum, quod antequam alicui acquiratur jus in Episcopatu, vel quacumque dignitate, vel præbenda, per electionem, vel provisionem, seu collationem, simoniacum esset adversantium obstacula pecuniam redimere: sic enim per pecuniam pararet sibi viam ad rem spirituales obtinendam. Sed postquam jus alicui jam acquisitum est, licet per pecuniam injusta impedimenta removerentur.

Ad sextum dicendum, quod quidam dicunt, quod pro matrimonio licet pecuniam dare: quia in eo non confertur gratia. Sed hoc non est usquequaque verum, ut in tertia parte hujus operis dicitur (Quam non absolvit. Vide Supplem. quæst. xlii. art. 3.)

Et ideo aliter dicendum est, quod ma-

trimonium non solum est Ecclesiæ sacramentum, sed etiam naturæ officium. Et ideo dare pecuniam pro matrimonio in quantum est naturæ officium, licitum est; in quantum vero est Ecclesiæ sacramentum, est illicitum. Et ideo secundum jurâ (cap. *Cum in Ecclesiâ de simonia*) prohibetur ne pro benedictione nuptiarum aliquid exigatur, nisi ab illis qui sunt in officio.

ARTICULUS III. 531

Utrum liceat dare, & accipere pecuniam pro spiritualibus actibus.

AD tertium sic proceditur. Videtur quod licitum sit dare, & accipere pecuniam pro spiritualibus actibus. Ufus enim prophetiæ est spiritualis actus. Sed pro ulu prophetiæ aliquid datur, ut patet I. Reg. ix. & III. Reg. xxv. Ergo videtur quod liceat dare, & accipere pecuniam pro actu spirituali.

2. Præterea. Oratio, prædicatio, laus divina sunt actus maxime spirituales. Sed ad imperandum orationum suffragia pecunia datur sanctis viris, secundum illud Luc. xvi. 9. *Facite vobis amicos de mammona iniquitatis: prædicatores enim spiritualia seminantibus temporalia debentur secundum Apostolum I. ad Corinth. ix. celebrantibus etiam divinas laudes in ecclesiastico officio, & processiones facientibus aliquid datur; & quandoque annui redditus ad hoc assignantur. Ergo licitum est pro spiritualibus actibus accipere aliquid.*

3. Præterea. Scientia non est minus spiritualis quam potestas. Sed pro usu scientiæ licet pecuniam accipere; sicut advocato licet vendere justum patrocinium, & medico consilium sanitatis, & magistro officium doctrinæ. Ergo pari ratione videtur quod liceat prælato aliquid accipere pro usu spiritualis sue potestatis; puta pro correctione, vel dispensatione, vel alio hujusmodi.

4. Præterea. Religio est status spiritualis perfectionis. Sed in aliquibus monasteriis aliquod ab his qui recipiuntur, exigitur. Ergo licet pro spiritualibus aliquid exigere.

Sed contra est quod dicitur 1. quæst. I. (cap. ci.) *Quicquid invisibilis gratiæ consolatione tribuitur, nonquam quæsitibus, vel quibuslibet præmiis vendendum penitus debet.* Sed omnia hujusmodi spiritualia per invisibilem gratiam tribuntur. Ergo non licet ea quælibet, vel præmiis venduntur.

Nnn Ref-

capite quidem charactere ordinis propter efficaciam sacramenti; non tamen recipit gratiam, neque ordinis executionem eo quod quasi furtive suscepit charactere contra principalis domini voluntatem: & ideo est ipso jure suspensus & quo ad se, ut scilicet de executione sui ordinis se non intromittat, & quoad alios, ut scilicet nullus ei communi- cet in ordinis executione; sive sit peccatum ejus publicum, sive occultum. Nec potest repetere pecuniam quam turpiter dedit, licet alius injuste detineat. Si vero sit simoniacus, quia contulit ordinem simoniace, vel quia dedit, vel recepit beneficium simoniace, vel fuit mediator simoniæ, si est publicum, est ipso jure suspensus & quoad se, & quoad alios; si autem est occultum, est suspensus ipso jure quoad se tantum, non autem quoad alios.

Ad secundum dicendum, quod nec propter præceptum ejus, nec etiam propter excommunicationem debet aliquis recipere ordinationem ab Episcopo, quia scit simonia- ce promotum: & si detineatur, non recipit ordinis executionem, etiam si ignoraret eum esse simoniacum, sed indiget dispensatione. Quamvis quidam dicunt, quod si non potest probare eum esse simoniacum, debet obedire recipiendo ordinem, sed non debet exequi sine dispensatione. Sed hoc absque ratione dicitur: quia nullus debet obedire alicui ad communicandum sibi in facto illicito. Ille autem qui est ipso jure suspensus & quoad se, & quoad alios, illicite confert ordinem. Unde nullus debet ipsi communicare, recipiendo ab eo quacumque ex causa. Si autem ei non constat, non debet peccatum credere alterius; & ita cum bona conscientia debet ab eo ordinem recipere. Si autem Episcopus sit simoniacum aliquo alio modo quam per promotionem suam simonia- ce factam, potest ab eo ordinem recipere, si sit occultum: quia non est suspensus quoad alios, sed solum quoad seipsum, ut dictum est (in solut. præced.).

Ad tertium dicendum, quod hoc quod aliquis privetur eo quod accepit, non solum est poena peccati, sed etiam quandoque est effectus acquisitionis injustæ; puta cum aliquis emit rem aliquam ab eo qui vendere non potest. Et ideo si aliquis sciens, & propria sponte simoniace accipiat ordinem, vel ecclesiasticum beneficium, non solum privatur eo quod accepit, ut scilicet careat

executione ordinis, & beneficium resignat (a) cum fructibus inde perceptis, sed etiam ulterius puniatur, quia notatur infamia: (b) & tenetur ad restituendos fructus non solum perceptos, sed etiam eos qui percipi poterunt à possessore diligenti: (quod tamen intelligendum est de fructibus qui supersunt, deductis expensis factis causa fructuum) exceptis fructibus illis qui alias expensi sunt in utilitatem Ecclesiæ. Si vero eo nesciente, nec volente, per alios alicujus promotio simoniace procuratur, caret quidem ordinis executione, & tenetur resignare beneficium, quod est consecutus, cum fructibus extantibus; non autem tenetur restituere fructus consumptos, quia bona fide possedit: nisi forte inimicus ejus fraudulenter pecuniam daret pro alicujus promotione, vel nisi ipse expresse contraxerit: tunc enim non tenetur ad renuntiandum, nisi forte postmodum pacto consenserit, solvendo quod fuit promissum.

Ad quartum dicendum, quod pecunia, vel possessio, vel fructus simoniace accepta debent restitui Ecclesiæ, in cujus injuriam data fuerunt, non obstante quod prælatus, vel aliquis de collegio illius Ecclesiæ fuit in culpa: quia eorum peccatum non debet aliis nocere: ita tamen quod quantum fieri potest, ipsi qui peccaverunt, inde commodum non consequantur. Si vere prælatus, & rotum collegium sunt in culpa, tunc debet cum auctoritate superioris vel pauperibus, vel alteri Ecclesiæ erogari.

Ad quintum dicendum, quod si aliqui sunt in monasterio simoniace recepti, debent abrenuntiare: & si his scientibus commissa est simonia, post Concilium generale (c) sine spe restitutionis de monasterio suo repelluntur, & ad agendam perpetuam poenitentiam sunt in arctiori regula ponendi, vel in aliquo loco ejusdem ordinis, si arctior ordo non inveniretur. Si vero hoc fuit ante Concilium, debent in aliis locis ejusdem ordinis collocari. Et si hoc fieri non potest, dispensative debent in eisdem monasteriis recipi, ne in sæculo evagentur, mutatis tamen prioribus locis, & inferioribus assignatis. Si vero ipsi ignorantibus, sive ante Concilium, sive post, sint simoniace recepti, postquam renuntiaverint, possunt de novo recipi, locis mutatis, ut dictum est.

Ad sextum dicendum, quod quoad Deum

sola voluntas facit simoniacum; sed quoad poenam ecclesiasticam exteriorem non puniatur ut simoniacus, ut abrenuntiare veniat; sed debet de mala intentione poenitere.

Ad septimum dicendum, quod dispensare cum eo qui est beneficiatus simoniace scienter, solus Papa potest; in aliis autem casibus potest etiam Episcopus dispensare; ita tamen quod prius abrenuntiet quod si-

moniace acquisit; & tunc dispensationem consequatur; vel parvam, ut habeat laicam communionem; vel magnam, ut post poenitentiam in alia Ecclesia in suo ordine remaneat; vel majorem, ut remaneat in eadem, sed in minoribus ordinibus; vel maximam, ut in eadem Ecclesia etiam majores ordines exequatur, non tamen prælationem accipiat.

FINIS TOMI TERTII.

(a) Ita cum nisi melioris nota edidi postores. A. cum fructibus imperceptis.

(b) Addit Nicolaus ut dicitur cap. Si quis præbendas caus. 1. quæst. 111.

(c) Lateranense videlicet sub Innocentio. III.

